

ПРАВОСЛАВЉЕ

НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

✦ ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО ✦

Број 1225 Цена 90 динара 2,5 КМ 1. април 2018. године

Христос васкрсе!
Ваистину васкрсе!

ПРАВОСЛАВЉЕ 1225

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја.

Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архиепископског Синода Српске Православне Цркве.

Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије

Главни и одговорни уредник
Протођакон др Дамјан С. Божић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крупниковић

Лектор и коректор
Ана Јокић

Фотограф
Ђакон Драган С. Танасијевић

Излази сваког првог и деветог у месецу, за јануар и август двојно. Годишња претплата за нашу земљу је 1700 динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске Патријаршије, Краља Петра 5 или на текући рачун.

Уплате не слати поштанском упутницом!
Не слати девизне чекове!

Годишња претплата за иностранство:
Обична поштом је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35GBP;
авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка

Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intermediary Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)

Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LKIRSBG)

Beneficiary: RS35145007080000135615

Informativno Izdavacka Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve,
Kralja Petra 5, Beograd

Charges: For the account of ordering customer

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116

Маркетинг: +381 11 30-25-113

Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113

e-mail: pravoslavljje@spc.rs – редакција

pretplata@spc.rs – претплата

web: православље.срб ; www.pravoslavljje.rs

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и прилози објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампавање, копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и представља повреду ауторског права и кривично дело.

Графичка припрема, слог и прелом:
Срећко Петровић

Штампа: „Политика“ А. Д.

Дистрибутер: „Polydor“ д.о.о.,
Ломина 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
тел/факс: 032/717-322, 011/2461-138

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)

ISSN 0555-0114 = Православље
COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ Управе за сарадњу с Црквама и верским заједницама Владе Републике Србије

Графичка припрема овог, 1225. броја Православља, завршена је у среду, 4. априла 2018. године у 8.00 часова, када је у штампу предат овај број новина Српске Патријаршије.

- 2 Васкршња посланица
- 6 Богослужења, приједи и посете Његове Светости Патријарха српског Г. Г. Иринеја
- 7 Слава Патријарха Иринеја
- 8 Мардарије, Божијом милошћу Епископ православне српске епархије у Америци и Канади, своје драгом свештенству и народу Богом му дане Епархије, на дан светлог Христовог Васкрсења из дубине своје душе кличе: **Христос Васкрсе!**
- 11 О Патријарху Павлу и Соко Граду
Професор Срећен Цветијевић
- 12 Разговор са министром културе и информисања РС Владаном Вукосављевићем
50 успешних година *Православља*
Разговарала Славица Лазић
- 16 Разговор са Преосвећеним Епископом западноамеричким Г. Максимом Кораџима Светог Севастијана
Разговарао протођакон др Дамјан С. Божић
- 21 Све наше сеобе
мр Биљана Цинцар Костић
- 22 Милан Ј. Чемерић
Пером у одбрани националних циљева Срба под Турском
Лела Марковић
- 24 Једини живи манастир у Косовском Поморављу – манастир Светих Архангела у Драганцу
Прошјојереј Бобан Стојковић
- 27 Библијска ризница: Септуагинта
Срећко Пешировић
- 28 Бл. Теодорит Кирски : Богољубива историја
Публије (*Превод са старогрчког: Лазар Нешић*)
- 30 Својом смрћу спасао нејакe
Анђоније Ђурић
- 33 Пасје доба
Прошјојереј-сваврофор Василије Томић
- 38 Свет књиге
- 40 Наука, уметност, култура...
- 42 Кроз хришћански свет
- 44 Из живота Цркве

На насловној страни:
Композиција Васкрсења Христовог, Саборни храм Васкрсења Христовог у Чикагу,
рад иконописца Милована Белошевића
фото: прота Д. Стасојевић

Предавања проф. др Мартина Мајзера на ПБФ

Библијска ризница: Септуагинта

Срећко Петровић

Гостујући професор на Православном богословском факултету Универзитета у Београду недавно је био проф. др Мартин Мајзер са Евангеличког теолошког факултета Универзитета у Сарланду. Он је у оквиру своје посете одржао два предавања и један разговор са студентима ПБФ.

У уторак, 20. марта 2018. г. проф. Мајзер, један од водећих светских истраживача Септуагинте, у малом амфитеатру ПБФ одржао је предавање на енглеском језику под насловом „Однос Септуагинте и масоретског текста“. Присутни су имали прилику да сазнају занимљиве податке о разликама између овог превода Старог Завета на старогрчки језик и текста који су сачували јеврејски писмознанци и књижевници – масоретског (= МТ). Наиме, Септуагинта (= LXX), према легендарном предању превод седамдесеторице мудраца настао у време египатског владара Птолемеја II Филадельфа, заправо збирка различитих превода (неуједначених по квалитету и стилу, насталих у различитим периодима), на неким местима рефлектује текстуална предања која су другачија од масоретског текста (самарјанско Петокњижје, кумранске текстове, таргумске текстове итд.). Тако се негде текст Септуагинте слаже са текстовима пронађеним у Кумрану, али се не подудара са масоретским текстом, док се у другим случајевима преклапају кумрански и масоретски текст – насупрот тексту Септуагинте. Негде се разликује редослед поглавља или стихова одређених књига, а неке су књиге краће у верзији из Септуагинте – попут Књиге Пророка Јеремије која је краћа за шестину у односу на исту књигу из масоретског текста. Разлог за ова неслагања је то што су неки библијски текстови преведени на старогрчки према њихова књижевна структура није била у потпуности заокружена и фиксирана. С друге стране, постоји и разликовање које се тиче канона – Септуагинта представља шири, александријски канон, који обухвата и неке књиге које не постоје у масоретском Старом Завету, уз поједина поглавља и додатне списе настале на грчком језику.

Поред разлика насталих због другачијих текстуалних токова које рефлектују масоретски текст и Септуагинта, у самом преводу седамдесеторице било је различитих приступа. Неке књиге преведене су квалитетније, а друге не; неке пак дословно (Пнз., Проп., 1–2 Цар.), а неке слободније (Пост., Изл., ИНав, Ис. итд.). Негде су преводиоци јеврејску реч у изворном тексту – записаном без вокала, без интерпункције, збијено ради уштеде материјала за писање – прочитали погрешно и у складу са нетачним читањем и превели, а на неким местима вршили су теолошке

интервенције. Тако су у Септуагинти наглашавани монотеистичко схватање, Божије свезнање и свемоћ итд. На неким местима у овом преводу избрисани су помени божанстава попут Ваала или Молоха. „Синови богова“ из масоретског текста Пс. 28, 1 и Пс. 88, 7 постали су „синови Божији“ у преводу седамдесеторице; „господи“ (јеврејски *елохим* – множина) из МТ постали су „анђели“ у Септуагинти (Пс. 8, 6; 96, 7; 137, 1) итд. Према масоретском тексту ИНав. 23, 7 синовима Израилевим забрањено је да се заклињу туђинским боговима, док им је у преводу Седамдесеторице забрањено да уопште помињу њихова имена.

С обзиром на то да је у јеврејском предању забрањено изговарати име Божије (Лев. 24, 16), преводиоци Септуагинте су или преписивали јеврејски тетраграматон, или су на оним местима где се он налази писали превод *Кириос* (= *Госпог*). Проблем превођења божанске објаве из Изл. 3, 14 решен је на занимљив начин: јеврејска формула преведена је грчким $\epsilon\upsilon\omega\ \epsilon\iota\pi\iota\ \acute{\omicron}\ \acute{\omega}\nu$ – Ја Сам Онај Који Јесам (= Сушти). У погледу превођења назива за Бога уочљиви су различити преводилачки приступи. Тако се јеврејско *ЈХВХ цебаоџ* у преводу седамдесеторице среће као *Госпог над војскама* (у Псалмима), као *Пандократиор* (= Господ Сведржитељ) у Књизи Пророка Јеремије и у књигама дванаесторице пророка, и као *Госпог Саваоџ* у Књизи Пророка Исаје. Метафорични називи за Бога као што су „Стена“ и „Сунце“ су пре изостављани него превођени; уместо „Стена“ преводиоци пишу „Бог“. У Пс. 83, 12 уместо „Бог Господ је Сунце и Штит“ из МТ, у Септуагинти читамо „милост и истину љуби Господ Бог“.

У свом предавању проф. Мајзер поменуо је и друге занимљиве податке у вези са старогрчким преводом Старог Завета до којих се дошло научним истраживањима, и навео низ занимљивих примера. Посебно су били интересантни његови чести осврти на рецепцију Септуагинте код патристичких аутора и на њихове егзегетске напоре, међу којима су нарочито илустративни били примери из дела православног библијског на-

учника Теофилакта Охридског. Теофилакт је толико поштовао превод седамдесеторице, да је на једном месту прокоментаришао како је Матеј у свом Јеванђељу, писаном за Јевреје, упућивао на јеврејски Стари Завет, а не на оригинални старозаветни текст – текст Септуагинте.

У среду, 21. марта, у току преподнева проф. Мајзер је у просторијама Библијског института ПБФ одржао разговор са студен-

тима на тему савремених истраживања Септуагинте. Разговор са професором вођен је на немачком језику, а преводилац је био студент Душан Орашанин. Професор из Сарланда представио је готингенско критичко издање Септуагинте, засновано на око 2.000 данас познатих манускрипта, те укратко изложио историју истраживања LXX, посебно представивши контекст настанка овог превода, његове особености, утицај који је он остварио као и његов однос са јеврејским предањем. У разговору са проф. Мајзером, кроз питања и одговоре студенти су имали прилику да се упознају са савременим истраживањима Септуагинте, планираним пројектима, те данашњим кључним ауторима и истраживачима из одређених ужих стручних области.

Нешто касније истога дана, у амфитеатру ПБФ проф. Мајзер одржао је предавање на тему ранохришћанског тумачења Старог Завета – почев од новозаветних тумачења, тумачења код гностика, преко раних отачких тумача, Оригена, Јевсевија Кесаријског итд. Језик овог предавања био је енглески, а на српски га је симултано преводио Ђакон доц. др Здравко Јовановић. Предавач је слушаоцима указао на различите методе патристичке егзегезе – типолошки, алегоријски, литерарни. Занимљиво је што проф. Мајзер, будући евангелички теолог, којем као таквом с једне стране концепт Светих Отаца није близак, и који с друге стране, условно говорећи, из професионалних разлога не вреднује позитивно алегоријски приступ, сматра да патристички увиди обогаћују егзегезу и да су светоотачки текстови корисни за проницање у дубљи смисао текста. Посебна пажња у овом предавању била је посвећена одговору који су Оци Цркве понудили побијајући антихришћанске критике Старог Завета, нарочито у погледу његове моралности – на првом месту оптужбе филозофа Келса, Порфирија и цара Јулијана Апостате. Друга тачка фокуса била је практична егзегетска књижевна врста у форми питања и одговора, у хришћанском предању заступљена код тумача попут Псеудо-Атанасија, Анастасија Синаита, Максима Исповедника итд., наслеђена још од Филона Александријског. Проф. Мајзер се осврнуо на проблеме христолошке интерпретације Старог Завета који су представљали изазове за светоотачке ауторе. Као и на претходна два предавања, професор је одговарао на питања присутних – излазећи у сусрет домаћинима који су љубопитљивошћу малтене прелазили границе пристojности. То што је времена за сазнавање нових ствари и постављање питања било мало – премда су ова три предавања све укупно трајала више од шест сати – значи да је нашој средини потребно још сличних дешавања. ■■

У ово исто време живљао је извесни Публије, човек чији достојанствени изглед беше саобразан лепоти његове душе; штавише, његова душа би још чудеснија него његово тело. Родом из сенаторске породице, његова отаџбина беше оно место где чувени Ксеркс, марширајући на Јеладу и желећи да пређе реку Еуфрат са својом војском, сабра огроман број бродова, привеза их једне за друге и тако премошти реку, те након овог догађаја самом прелазу и граду надену име Зевгма. Родивши се у овом месту и потекавши из речене породице, Публије се упути на једно узвишено место, које би највише тридесет стадија удаљено од града. Тамо је саградио малу колибу и раздао све што је наследио од својих родитеља, то јест кућу, имање, стада, одећу, посуђе од сребра и бронзе и све остало што је добио уз њих.

2. Након што је, према божанском закону, наведене ствари раздао потребитима (Мт. 16, 19–22), ослобађајући се од сваке светске бригае, на себе је уместо свих других преузео саму једну бригу: да служи Ономе који га је призвао; и повлачећи се у свој унутрашњи свет, ноћу и дању је истраживао и смишљао начин на који ово служење може увећати. Због тога се његов подвиг непрестано повећавао и појачавао сваког дана, но ипак беше испуњен сладошћу и уживањем, не знајући ни за какво засићење. Јер, нико га никада не виде да се одмара, чак ни најмањи део дана, већ је псалмопојању следовала молитва, молитви псалмопојање, а за њима је долазило читање божанских речи. Након тога би примао посетиоце или обављао неки други нужан посао.

3. Живећи у оваквим подвизима и обелодањујући се као узор врлине онима који желеше да му подражавају, он је попут какве слаткогласне птице у своје гнездо спасења намамио многе људе сличног настројења. Међутим, у почетку није примао никог под заједнички кров са собом, већ је у близини саградио мале колибе и онима који беху овде сабрани заповедио да живе одвојено, док је он неуморно надзирао и надгледао келије како би спречио непотребно нагомиланање излишних ствари. Прича се да је чак носио кантар којим би премеравао тачну тежину хлеба, те ако би се код кога нашло више од одређене тежине, он би негодовао и ове људе називао прождрљивцима. Јер, он им је заповедио да не једу, нити пију до засићења, већ да узимају само онолико колико беше довољ-